

Sygn. akt III AUa 594/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Aleksandra Urban (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Barbara Mazur
Protokolant:	sekr.sądowy Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 stycznia 2013 r.,
sygn. akt VIII U 1360/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 594/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 sierpnia 2012r. organ rentowy odmówił W. K. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, lecz jedynie 12 lat i 29 dni. Jako pracy w szczególnych warunkach nie uznano okresu zatrudnienia w latach 1988-1991 za pośrednictwem (...) w G.. W ocenie pozwanego ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy z (...) Agencją (...), a był jedynie zatrudniony za jej pośrednictwem u obcego armatora. (...) Agencji (...) nie można uznać także za płatnika składek będącego pracodawcą, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wydawania zaświadczeń na podstawie art. 51 tej ustawy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił także okresu pracy od dnia 12 sierpnia 1994r. do dnia 31 sierpnia 1995r. w Przedsiębiorstwie (...), ponieważ świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie zawiera powołania się na ustawę o emeryturach pomostowych. Ponadto do stażu pracy nie zaliczono okresu kontraktów zawartych poprzez (...) Agencję (...) od dnia 28 lipca 1995r.,

ponieważ agencja opłacała składki na ubezpieczenie społeczne marynarzy do 31 grudnia 1994r., nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 1995r. w przypadku zawarcia umowy przed 1 stycznia 1995r.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony W. K. twierdząc, iż udowodnił wymagany okres pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu wskazał, że z zaświadczenia wystawionego przez (...) Agencję (...) z dnia 20 czerwca 2012r. wynika, że w okresach wyszczególnionych w tym dokumencie zatrudniony był w szczególnych warunkach na statkach morskich. W okresie 1988-1991 uiszczane były składki na ubezpieczenie emerytalne. (...) Agencja (...) nie była pracodawcą w ścisłym znaczeniu tego słowa a jedynie pośredniczyła w zatrudnieniu u kontrahenta zagranicznego. Jest to jednak jedynie przeszkoda natury formalnej, która nie może pozbawić prawa do emerytury. Co do nieuwzględnienia okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...) ubezpieczony podniósł, że brak wymaganego przez ZUS świadectwa pracy może być usunięty poprzez przedłożenie przez niego w organie rentowym prawidłowego dokumentu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu wydanej decyzji.

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. K. prawo do emerytury pomostowej poczynając od dnia złożenia wniosku.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. W. K., urodzony dnia (...) w dniu 22 czerwca 2012r. złożył w ZUS wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony udowodnił okres składkowy i nieskładkowy, tj. 26 lat, 6 miesięcy i 9 dni stażu pracy, w tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał za udowodnione 12 lat i 29 dni okresów pracy w szczególnych warunkach jako mrożonkowiec, rybak morski. Na dzień złożenia wniosku ubezpieczony nie pozostawał w stosunku pracy /okoliczności bezsporne/. Decyzją z dnia 1 sierpnia 2012r. zaskarżoną w niniejszym postępowaniu organ rentowy odmówił W. K. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, lecz jedynie 12 lat i 29 dni. Jako pracy w szczególnych warunkach nie uznano okresu zatrudnienia w latach 1988-1991 za pośrednictwem (...) w G. oraz okresu pracy od dnia 12 sierpnia 1994r. do dnia 31 sierpnia 1995r. w Przedsiębiorstwie (...). W dniu 3 października 2012r. ubezpieczony przedłożył w ZUS zaświadczenie z dnia 24 września 2012r. o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych w okresie od dnia 12 sierpnia 1994r. do dnia 31 sierpnia 1995r. jako rybak pokładowy i starszy rybak pokładowy w Przedsiębiorstwie (...) z powołaniem na przepisy ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy uwzględnił powyższy okres jako okres pracy w szczególnych warunkach wobec czego wnioskodawca udokumentował okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 13 lat, 1 miesiąca i 19 dni. Decyzją z dnia 17 października 2012r. organ rentowy odmówił W. K. prawa do emerytury wobec niewykazania 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony w okresie od dnia 24 listopada 1988r. do dnia 18 marca 1989r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na statku (...) jako marynarz, w okresie od dnia 18 maja 1989r. do dnia 27 listopada 1989r. na statku (...) jako marynarz, w okresie od dnia 14 stycznia 1990r. do dnia 20 marca 1990r. i od dnia 16 czerwca 1990r. do dnia 14 września 1990r. na statku (...) jako rybak oraz w okresie od dnia 7 lutego 1991r. do dnia 4 listopada 1991r. na statku „S. J.” jako starszy marynarz, w ramach umowy zawartej za pośrednictwem (...) Agencji (...) u armatorów zagranicznych. Z tytułu tego zatrudnienia, w wyżej wymienionych okresach (...) Agencja (...) uiszczala za W. K. składki na ubezpieczenia społeczne. Ubezpieczony nadal w pracuje jako marynarz w systemie kontraktowym u zagranicznych armatorów.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, iż odwołanie ubezpieczonego W. K. jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten przywołał znajdujące zastosowanie przepisy prawa i wskazał, że bezspornym jest, iż ubezpieczony ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Za pozostawanie w stosunku pracy nie można bowiem uznać wykonywanej obecnie pracy u zagranicznych armatorów, która jest świadczona na podstawie umów cywilnoprawnych. Należy zauważyć, że na skutek uwzględnienia przez pozwanego jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca ostatecznie posiada okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze – 13 lat, 1 miesiąca i 19 dni. Spornym pozostawało ustalenie, czy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj.

w dniu 1 stycznia 2009 roku, ubezpieczony posiadał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy, w wymiarze 15 lat. Przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe potwierdziło, że okresem zatrudnienia ubezpieczonego wykonywanym w szczególnych warunkach jest również okres pracy u armatorów zagranicznych za pośrednictwem (...) Agencji (...) (od 24.11.1988r. do 18.03.1989r., od 18.05.1989r. do 27.11.1989r., od 14.01.1990r. do 20.03.1990r., 16.06.1990r. do 14.09.1990r., 07.02.1991r. do 04.11.1991r.) który to okres – wraz z okresem udowodnionym przed ZUS w wymiarze 13 lat lat 1 miesiąca i 19 dni - przekracza wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony w ww. okresie zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w punkcie 22 i 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych – prace rybaków morskich i prace na statkach żeglugi morskiej. Fakt powyższy potwierdza niewątpliwie dowód w postaci zaświadczenia z (...) Agencji (...) oraz zeznania przesłuchanego w charakterze strony W. K.. W związku z powyższym wskazać należy, iż analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pod kątem charakteru pracy ubezpieczonego w spornych okresach wyraźnie wskazuje, iż była to praca w warunkach szczególnych. Nadto, Sąd Okręgowy podkreślił, iż pozwany organ rentowy uwzględnił do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) S.A. w G. od 1 grudnia 1973r. do 23 listopada 1988r. (z wyłączeniem okresów urlopu bezpłatnego). Jak wynika z zaświadczenia (...) z dnia 22 czerwca 2012r. (k. 4 akt rentowych), ubezpieczony w ww. okresie wykonywał pracę w charakterze rybaka morskiego i mrożonkowego. Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji pozwanego, że tylko pracodawca może stwierdzić w stosownym świadectwie pracy okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. O ile w postępowaniu przed organem rentowym zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego i reguły zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.), określające dokumenty, które mogą stanowić podstawę do przyznania prawa do świadczenia, to w postępowaniu przed sądem ograniczeń dowodowych nie ma. Przy niespornym okresie zatrudnienia okres pracy w szczególnych warunkach może być udowodniony w inny sposób. Stanowisko takie niejednokrotnie zajmował Sąd Najwyższy (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984r. w sprawie III UZP 48/84). Dowodem tym mogą być w świetle powyższego m.in. zaświadczenia wystawione przez pośrednika, jakimi niewątpliwie była (...) Agencja (...). Zaświadczenia odzwierciedlają w sposób nie budzący wątpliwości przebieg zatrudnienia ubezpieczonego, zajmowane przez niego stanowiska, wiarygodności którego pozwany organ rentowy nie podważył, co więcej, na ich podstawie okresy zatrudnienia za pośrednictwem (...) wymienione w zaświadczeniach, uwzględnił w ogólnym stażu pracy jako składkowe (vide karta przebiegu zatrudnienia – k. 15 akt rentowych). Ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera przepisu wyłączającego możliwość nabycia prawa do emerytury pomostowej z tytułu wykonywania pracy za granicą. Przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) ani wydane na jej podstawie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) także nie wyłączały możliwości nabycia prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach (bądź szczególnym charakterze) z tytułu zatrudnienia (wykonywania pracy) za granicą. Istotnym jest jedynie, by praca ta była wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku i przez okres wskazany w powołanym rozporządzeniu. Również ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) nie zawiera wymogu wykonywania prac jedynie na terenie kraju. Ustawa ta uzależnia nabycie prawa do świadczeń w niej przewidzianych od wykazania odpowiedniego okresu składkowego i nieskładkowego. W myśl przepisu art. 6 ust. 1 tej ustawy, stosowanego z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. W myśl zaś ust. 2 art. 6 ustawy, stosowanego również z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), za okresy składkowe uważa się również przypadające przed 15 listopada 1991r. okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (bądź okresy, za które nie było obowiązku opłacania składek) na obszarze Państwa Polskiego w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Pkt d ust. 2 art. 6 ustawy pozwala zaliczać do okresów składkowych również okresy zatrudnienia obywateli polskich poza granicami kraju u innych pracodawców zagranicznych pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce. Możliwość zatrudniania obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych przewidywały przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. 1989 r. Nr 75 poz. 446 ze zm.), a następnie ustawy z dnia 16 października

1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. 1991 r. Nr 106 poz. 457 ze zm.), które stanowiły, że tego typu zatrudnienie jest realizowane na podstawie: 1) umów międzynarodowych, 2) umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, 3) umów zawartych przez obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi. Sąd Okręgowy podkreślił, że w aktach emerytalnych ubezpieczonego znajduje się zaświadczenie (...) Agencji (...), z którego wynika, iż jako jednostka kierująca obywateli polskich do pracy za granicą uiszczala ona do ZUS składki na ubezpieczenie społeczne a podstawę wymiaru składek stanowiło przeciętne wynagrodzenie w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce. Oznacza to, że wpłacone zostały na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki w celu refundacji świadczeń z ubezpieczenia społecznego za czas trwania kontraktów, w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Tym samym, ww. okresy pracy ubezpieczonego u armatora zagranicznego stanowią okresy składkowe, zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit „d” ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stosowanym z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, iż ubezpieczony wykazał wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach, spełnia zatem warunki do przyznania mu emerytury pomostowej, przy czym emeryturę należało przyznać ubezpieczonemu od dnia złożenia przez niego wniosku o przyznanie prawa do emerytury pomostowej, tj. 22 czerwca 2012r. Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisu: art. 2, art. 3, art. 4, art. 49 w związku z art. 50 i art. 51 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r o emeryturach pomostowych (jednolity tekst Dz. U.z 2008r , Nr 237, poz. 353 z późn. zm.) a zwłaszcza przyjęcie ,iż wnioskodawca spełnia wymogi ustawowe uzasadniające przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej - naruszenie przepisu postępowania - art. 233 §1 kpc, poprzez brak wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy skutkujące niewłaściwą oceną stanu faktycznego. Wskazując na powyższe pozwany wnosi o uwzględnienie apelacji w całości i zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji. W uzasadnieniu apelujący umotywowwał podniesione zarzuty i wnioski, w szczególności wskazując, że nie można przyjąć do okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych okresów pracy u armatorów zagranicznych wykonywanej za pośrednictwem (...) w spornych okresach pracy. W ocenie pozwanego do 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych można zaliczyć przypadające przed dniem 15 listopada 1991 okresy pracy marynarza u obcych armatorów (wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy) jedynie wówczas, gdy do pracy za granicą delegował go polski lub zarejestrowany w Polsce pracodawca, który za ten okres wpłacił na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składkę na ubezpieczenie społeczne marynarza. Brak jest zatem możliwości zaliczenia do okresów pracy w warunkach szczególnych uprawniających do emerytury pomostowej - przypadających przed dniem 01 stycznia 2009 okresów pracy polskiego marynarza u armatora zagranicznego , do której został skierowany przez firmę (...), nie będącą jego pracodawcą. Jeśli w okresie od 01 stycznia 1990r do 31.12.1994r marynarz nie był związany stosunkiem pracy z firmą kierująca go do pracy za granicą, firmy tej nie można uznać zarówno za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wydawania zaświadczeń na podstawie art. 51 tejże ustawy. Nie można również uznać marynarza zatrudnionego u armatora zagranicznego na podstawie umowy cywilnej, bez połączenia stosunkiem pracy - za pracownika w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy pomostowej. W ocenie pozwanego nie jest uzasadnione powoływanie się przez Sąd I instancji na treść ust 2 art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Artykuł 2 ustawy pomostowej określa co oznaczają pojęcia „płatnik składek” i „pracownik” na gruncie ustawy pomostowej. Art. 2 ustawy pomostowej zawiera w zakresie pojęcia pracownika odesłanie tylko do przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r o systemie ubezpieczeń społecznych ale tylko do art. 6 ust 1 pkt 1 (tj osoby fizyczne ,które są pracownikami), art. 8 ust 1 (za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy z wyłączeniem ust 2 i 2a), art. 8 ust 2 a (za pracownika uważa się także osobę wykonującą prace na podstawie umowy agencyjnej , umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług , do której zgodnie z k.c. stosuje się przepisy dotyczące zlecenia , albo umowy o dzieło , jeżeli umowę taką zawarła z pracodawca , którym pozostaje w stosunku pracy , lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje prace na rzecz pracodawcy którym pozostaje w stosunku pracy), art. 8 ust 6 pkt 2 (twórcę i artystę) ustawy z dnia 13 października 1998r. W ocenie pozwanego, skoro ustawa o emeryturach pomostowych określa definicję „pracownika” , „płatnika” - brak podstaw do stosowania wykładni

rozszerzającej. Ponadto organ rentowy podniósł, iż wnioskodawca od 21.03.2008r jest zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako obywatel polski wykonujący pracę w podmiocie zagranicznym (plik II -k. 47 akt rentowych) i ubezpieczenie to jest kontynuowane w ciągu (przynajmniej od 01.06.2012r do 31.12.2012r). Zatem przyjmując, iż jest to okres wykonywania pracy za granicą - to wnioskodawca nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy i tym samym nie spełnia przesłanek wynikających z treści art. 4 i 49 uzasadniających przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej normuje przepis art. 4 oraz art. 49 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. nr 237/2008 r. poz. 1656 ze zm. – dalej „ustawa”). Przepis art. 4 ustawy nie ma w sprawie zastosowania, a to wobec niespornego faktu, iż ubezpieczony po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy, tj. nie spełnił warunku określonego w ust 6 art. 4 ustawy.

Żądanie ubezpieczonego należy zatem oceniać w świetle przepisu art. 49 ustawy, zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej przysługuje osobie która: 1) po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy, 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3.

Warunki nabycia prawa do emerytury przysługującej pracownikowi, określone przepisem art. 4 pkt 1-5 i 7 ustawy, są następujące: ubiegający się o świadczenie urodził się po dniu 31.12.1948 r., ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat, mężczyzna osiągnął wiek 60 lat, ma okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, przed dniem 01.01.1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy lub art. 32 i 33 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tj. Dz.U. nr 153/2009 r. poz. 1227 ze zm. – dalej: „ustawa emerytalna”), nastąpiło rozwiązanie z nim stosunku pracy.

Przepis art. 49 ustawy, ma charakter przepisu dostosowawczego i jego zadaniem jest umożliwienie przejścia na emeryturę pomostową osobom, które po dniu wejścia w życie ustawy nie spełniły warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze określonej w wykazach 1 i 2. W dniu wejścia w życie spełniły jednak wszystkie pozostałe warunki (Prawo do emerytury - komentarz do ustaw z orzecnictwem, I. Jędrasik-Jankowska, K. Jankowska).

Niesporne jest, iż ubezpieczony wypełnił warunki określone przepisem art. 49 pkt 1, art. 4 pkt 1,3-5, ustawy. Przedmiotem sporu było wyłącznie spełnienie przez ubezpieczonego przesłanki wymaganego dla uzyskania prawa do emerytury pomostowej 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 01.01.2009r. (art. 49 pkt 2 i 3 w związku z art. 4 pkt 2 ustawy i w związku z art. 57). W ramach powyższego konieczne było rozstrzygnięcie, czy do stażu pracy w warunkach szczególnych można ubezpieczonemu zaliczyć sporne okresy zatrudnienia u armatorów zagranicznych. Ponadto pozwany podniósł brak rozwiązania stosunku pracy.

W świetle powołanych na wstępie przepisów, nie jest trafne stanowisko pozwanego o braku podstaw do zaliczenia pracy ubezpieczonego u zagranicznych armatorów dlatego, iż został on skierowany do tej pracy przez firmę nie będącą jego pracodawcą. Przepis art. 49 pkt 3 odwołuje się do przepisów art. 3 ust 1 i 3 ustawy, które definiują – na potrzeby tego aktu – prace w szczególnych warunkach (ust 1) i prace o szczególnym charakterze (ust 3). Odwołanie się pozwanego, dla uzasadnienia powyższego zarzutu, do tych właśnie przepisów, jest nieskuteczne, skoro nie odnoszą się one w ogóle do miejsca świadczenia pracy, czy też sposobu nawiązania stosunku pracy.

Przepis art. 2 pkt 2 ustawy, definiuje natomiast jako płatnika składek – pracodawcę (o którym mowa w art. 4 pkt 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych), wyłącznie w kontekście wprowadzonego tą ustawą obowiązku uiszczania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych (art. 29 i art. 35-40 ustawy). W związku z tym obowiązkiem, od 01.01.2009 r. płatnik składek musi prowadzić wykaz stanowisk pracy na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze oraz prowadzić ewidencję pracowników wykonujących takie prace, za których jest zobowiązany odprowadzać składkę na FEP (art. 41 ust 4 i 5 ustawy). Skoro przepis art. 2 pkt 2 ustawy, definiuje pojęcie płatnika składek na FEP na potrzeby ich poboru, a obowiązek składkowy powstał od 01.01.2009 r. to błędne jest stanowisko, iż przepis ten ma zastosowanie do kwalifikacji pracy w warunkach szczególnych przypadającej przed 01.01.2009 r.

Brak podstaw do stosowania przepisu art. 2 pkt 2 ustawy, do stanów przed 01.01.2009 r. wynika także z porównania jego konstrukcji z normą zawartą w art. 2 pkt 3 ustawy, w której prawodawca wyraźnie wskazał, iż za pracownika należy uważać nie tylko ubezpieczonego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2a i ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu pracy w warunkach szczególnych podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Z powyższego wynika, iż gdyby ustawodawca, chciał objąć zakresem normy art. 2 ust 2 ustawy inne niż wymienione w nim podmioty bądź „rozszerzyć” zakres czasowy jego stosowania do wyraźnie dałby temu wyraz w przepisie.

Skarżący w uzasadnieniu w apelacji w kontekście naruszenia art. 51 ustawy nawiązał także do przepisu art. 3 ustawy, wskazując na brak podstaw do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach. Wyjaśnienia zatem wymaga, iż ten ostatni przepis normuje pojęcie czynników ryzyka z którymi związane są prace w warunkach szczególnych oraz pojęcie pracownika wykonującego prace w warunkach szczególnych oraz prace o szczególnym charakterze po dniu wejścia w życie ustawy. Skoro przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego nie było wykonywanie pracy w szczególnych warunkach po dniu 31.12.2008 r., zarzut naruszenia powołanego przepisu jest nieuzasadniony.

Podkreślić natomiast można, iż stosownie do przepisu art. 3 ust 7 ustawy, za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust 1 lub art. 32 i 33 ustawy emerytalnej. Stąd wniosek, iż ustawa ma zastosowanie także do osób, które prace w szczególnych warunkach wykonywały przed dniem jej wejścia w życie. Przepis art. 3 ust 7 ustawy odwołuje się do katalogów tych prac obowiązujących przed dniem 01.01.2009 r. (art. 32 i 33 ustawy emerytalnej). Oznacza to, że uwzględnia się pracę zamieszczoną w katalogu poprzednim, nawet jeżeli nie jest uwzględniona w aktualnym katalogu, i pracę wykonywaną przed 01.01.2009 r., które nie były wymienione w katalogu (art. 32 i 33 ustawy emerytalnej), a obecnie są uznawane za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (zob. Prawo do emerytury op.cit). Dodać należy, iż definicja legalna pracownika zawarta w powołanym wyżej przepisie art. 2 pkt 3 ustawy, zawęża stosowanie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych do ubezpieczonych podlegających po dniu 01.01.2009 r. ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a przed 01.01.2009 r. ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Odnosząc się do zarzutów apelacji wskazać należy, iż przepis art. 2 pkt 3 ustawy, wykluczyłby możliwość uznania ubezpieczonego za pracownika w rozumieniu ustawy, w sytuacji gdyby w spornych okresach nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Okoliczność odprowadzenia składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy w spornych okresach nie jest przez pozwanego kwestionowana i wynika jednoznacznie z zaświadczenia wystawionego przez (...) Agencję (...) z dnia 20 czerwca 2012 r. (zaświadczenie k. 5 akt ZUS).

Zgodnie z art. 32 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 tej ustawy. Stosownie do treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 8/1983 r. poz. 43 ze zm.), pracownik - mężczyzna, który wykonywał prace szczególne wymienione w wykazie A nabywa prawo do

emerytury, jeżeli osiągnął 60 lat, przy czym ma okres zatrudnienia wynoszący 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W wykazie A dział VIII pkt 4 wymieniono prace na statkach morskich w żegludzie międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym, wykonywane przez pracowników wpisanych na listę członków tych statków.

W myśl przepisu art. 6 ust 2 pkt 1d ustawy emerytalnej za okresy składkowe uznaje się również przypadające przed dniem 15.11.1991 r. okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych, pod warunkiem że opłacono za nie składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce (zob. wyrok SN z 05.03.2003 r. II UKN 196/02, wyrok SA w Gdańsku z 11.09.2007 r. III AUa 3571/05 Lex 466387).

Stosownie do przepisu § 6 ust 2 uchwały Rady Ministrów nr (...) z 03.09.1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. nr 23/1984 r. poz. 157 ze zm. – obowiązującej w okresie 01.01.1985 r.), w brzmieniu obowiązującym od 28.11.1985 r., jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto ZUS miesięcznie kwotę w złotych odpowiadającą 28% średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce społecznej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym, po to aby zrefundować koszty świadczeń z ubezpieczenia społecznego (§ 6 ust 2). Zgodnie z przepisem § 6 ust 3 uchwały, jednostka kierująca obowiązana była potwierdzać okresy zatrudnienia za granicą, za które dokonała wpłat na rzecz ZUS – dla celów ubezpieczenia społecznego. Zasady ustalania wysokości i trybu przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat, normowało zarządzenie Ministra Finansów z dnia 27.12.1984 r. (MP nr 30/1984 r. poz. 208 ze zm.), którego przepisy dotyczyły umów zawartych po wejściu w życie uchwały RM nr (...) (§ 5 ust 1). Stosownie do przepisu § 4 pkt 3 zarządzenia, jednostka kierująca część kwot pochodzących ze środków wpłaconych przez obywatela pracującego za granicą, była zobowiązana wpłacić na rzecz ZUS z tytułu uprawnień do emerytur i rent.

W okresie od 31.12.1989 r. do 01.12.1991 r. obowiązek odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne na konto ZUS, przez jednostkę kierującą, za każdą osobę skierowaną do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego nakładał przepis art. 29 ustawy z dnia 29.12.1989 r. o zatrudnianiu (Dz.U. nr 75/1989 r. poz. 446), a zgodnie z art. 28 ust 1 tej ustawy, okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą na podstawie umów zawartych z nimi przez te jednostki, jest traktowany jak okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym (...).

Reasumując ubezpieczony w spornych okresach pracy za granicą wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 32 ustawy emerytalnej, wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 4 załącznika do rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983 r. i za te okresy zostały odprowadzone przez jednostkę kierującą w kraju, zgodnie z obowiązującymi wówczas (a powołanymi wyżej) przepisami, składki na zaopatrzenie emerytalne ubezpieczonego, co nie było w toku procesu kwestionowane. Praca na statkach morskich jest również pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 3 ust 1 ustawy, wymienioną w poz. 23 załącznika nr 1 do tej ustawy. Oczywiście jest również, z uwagi na specyfikę pracy na morzu, iż skarżący wykonywał ją stale i w ramach pełnego etatu (odizolowane miejsce pracy, a zarazem miejsce pobytu). Ubezpieczony zatem spełnił przesłankę z art. 49 pkt 2 i 3 w związku z art. 4 pkt 2 ustawy – posiadania na dzień wejścia w życie ustawy 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Sporne okresy od 24.11.1988r. do 18.03.1989r., od 18.05.1989r. do 27.11.1989r., od 14.01.1990r. do 20.03.1990r., 16.06.1990r. do 14.09.1990r., 07.02.1991r. do 04.11.1991r.) wraz ze stażem pracy w warunkach szczególnych niekwestionowanym przez Zakład /13 lat lat 1 miesiąca i 19 dni/, jak wynika z prawidłowych wyliczeń Sądu I instancji, wynoszą ponad 15 lat.

Przepis art. 51 ustawy, w myśl którego, płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 01.01.2009 r., wszedł w życie z dniem 01.01.2009 r. Oczywiście jest zatem, że nie może mieć on zastosowania do zaświadczeń o okresach pracy w warunkach szczególnych przypadających przed tą datą. Brak jest zatem podstaw, aby w oparciu o art. 51 ustawy, odmówić mocy dowodowej zaświadczeniu wystawionemu przez (...) Agencję (...) z dnia 20 czerwca 2012 r. /k. 5 akt rentowych/. Kwestionowanie przez pozwanego wiarygodności tego zaświadczenia w zakresie

w jakim potwierdza ono, iż ubezpieczony w spornych okresach wykonywał stale prace w warunkach szczególnych, jest wątpliwy także i z tego względu, iż na podstawie tego zaświadczenia organ emerytalny uwzględnił sporne okresy do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji dotyczące rzeczywistego charakteru pracy ubezpieczonego w spornych okresach, jego pracy w wymiarze pełnego etatu, odprowadzenia składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy w kraju za okresy pracy za granicą, nie były przez pozwanego kwestionowane. Są to okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia. Kwestionowanie przez pozwanego wyroku Sądu I instancji opierało się przede wszystkim na zaprezentowanej wykładni przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, a zatem dotyczyło uzasadnienia prawnego a nie faktycznego. Zarzuty odnoszące się do prawidłowości zaświadczenia wystawionego przez (...) również oparte były na przepisie art. 51 ustawy i jak wskazano wyżej okazały się nietrafne. Stąd podniesiony zarzut naruszenia wskazanych przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych należało uznać za nieskuteczny.

Uszło również uwadze skarżącego, iż z notatki na k. 48 akt rentowych wynika, iż ubezpieczony przedłożył książeczkę żeglarską /k. 41 akt emerytalnych/ z której wynika, iż w dacie złożenia przedmiotowego wniosku tj. 22 czerwca 2012r., ubezpieczony nie był zamustrowany, tj. nie wykonywał pracy.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy a następnie dokonał trafnej jego oceny prawnej, której nie wzrusza wywiedziona apelacja. Innymi słowy zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.